

Daniela Krien

O LÁSCCE VÁŽNĚ

Pět žen.

Pět životů.

Pět podob lásky.

bestseller
týdeníku
Der Spiegel

Paula, Judith, Brida, Malika a Jorinde.

Pět žen tak odlišných, jak to jen jde, přesto však spojených nejen příbuzenským poutem nebo přátelstvím, ale především osudem. Všechny totiž touží nalézt štěstí – tu neuchopitelnou, vrtkavou věc, jež se tak snadno může rozplynout a proměnit v bolest. Bolest, s níž mají všechny dostatek zkušeností...

Německá bestselleristka a držitelka ceny Nicolase Borny Daniela Krien poprvé vychází také v českém překladu. Román *O lásce vážně* vás strhne nejen geniálním prolnutím postav s osobitými perspektivami a výstižným, poutavým jazykem, ale i skvělým zachycením genia loci bývalého východoněmeckého města Lipska i s jeho vlastní kromobyčejnou historií.

„Daniela Krien našla zcela nový, jiný tón. Jasný, nekompromisní a nezkreslený pohled na situace, které nejsou nové. Místy až chladný a téměř nezúčastněný, ale přesto stále osobní.“

– Český rozhlas Vltava

Daniela Krien

O LÁSCE VÁŽNĚ

Daniela Krien

O LÁSCCE
VÁŽNĚ

Přeložila Markéta Kliková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Die Liebe im Ernstfall © 2019 by Daniela Krien

Published by Diogenes Verlag AG, Zürich, Switzerland

Translation © Markéta Kliková, 2022

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-690-3 (ePub)

ISBN 978-80-7625-689-7 (pdf)

ISBN 978-80-7625-238-7 (print)

PAULA

Paula si uvědomí, že je šťastná, jedné březnové neděle.

Prší. Začalo už v noci a od té doby nepřestalo. Když Paula kolem půl deváté procitne, na sešikmené okno ložnice bubnují kapky. Přetočí se na bok a přitáhne si peřinu k bradě. V noci se ani jednou neprobudila. Ani si nevzpomíná, zda se jí něco zdálo.

V ústech má sucho a lehký tlak v hlavě jí připomene předešlý večer. Wenzel uvařil a otevřel francouzské červené. Později vedle sebe na pohovce poslouchali hudbu – Mahlerovu *Píseň o zemi*, Beethovenovu poslední klavírní sonátu, Schubertovy, Brahmsovy a Mendelssohnovy skladby. Hledali na YouTube různé interprety, porovnávali je, a když se shodli, radovali se jako malé děti.

Paula by u něj mohla zůstat, strávit s ním noc, ale řekla mu, že si doma zapomněla léky. Hydrokortizon měla v kabelce. Chyběl jí kartáček a emulze na čištění obličeje. Wenzel by to považoval za malichernost a přemlouval by ji, aby zůstala.

Kolem druhé nastoupila do taxíku. Wenzel stál před domem, dokud auto nezabočilo za roh.

Sáhne po láhvi s vodou vedle postele a napije se, pak zapne telefon a přečte si zprávu. *Dobré ráno, lásko. Moje první myšlenka patří jako vždy Tobě. Pozdrav každé ráno a každý večer. Už deset měsíců, bez výjimky.*

I Leni má Wenzela ráda a Wenzel má rád Leni.

Při prvním setkání ji ohromil bleskovou skicou jejího obličeje. Podoba byla neskutečná a Leni chtěla další, aby se mohla chlubit ve škole.

Paula pohlédne na hodinky. Do Lenina návratu zbývá devět hodin. Sotva dcera přijde, odhodí věci, houkne *Ahoj* a zapadne k sobě do pokoje nebo na ni vychrlí, co zažila o víkendu, a doplní to fotkami svých nevlastních sourozenců a básněním o Filippině kulinářském umění.

Paula odpoví na ranní pozdrav a zatouží po Wenzelovi.

Po ránu po něm touží nejvíc. Zatímco staví v kuchyni na kávu, píše mu jednoznačnou zprávu.

Od té doby, co má Wenzela, postrádá Leni o víkendech míň. Co jí taky zbývá jiného? Leni už není malé dítě. Ráno si před zrcadlem nacvičuje nejrůznější úsměvy, prostrhává si díry do kalhot, nosí trika, která jí jako by náhodou sklouzávají z ramene, používá lesk na rty a píše do třídního chatu 7.B kódované zprávy sestávající povětšinou z emotikonů a zkratek. Někdy mele pantem a pak z ničeho nic upadne v agresivní mlčení. S nočními můrami se vyrovnává sama a nahou ji Paula neviděla už dávno. Ani tehdy, když se jí Leni jednou ráno zeptala, jestli je možné mít ve třinácti povislá prsa. Prý se na

O LÁSCE VÁŽNĚ

ně dívala a zjistila, že mají takový tvar. A pravou rukou nakreslila do vzduchu směšně přehnaný obrys, levou si ochrannitelsky tiskla k trupu. Než Paula stihla cokoli odpovědět, Leni ji obvinila, že po ní zdělila jen to nejhorší, pihy a bledou pleť, zrzavé vlasy, kostnatá kolena, krátkozrakost a zabeđennost ve fyzice a chemii.

O tom, co zdělíme, rozhoduje náhoda, poznamenala Paula a chtěla dceru pohládit po vlasech. Ale Leni ucukla, vyběhla z pokoje a zabouchla za sebou dveře. Krátce nato se vrátila a vrhla se Paule do náruče, jako by se chtěla nabít na další stupeň odtažitosti.

Prší, jen se leje. Paula vymačkává pomeranče a šlehá mléko do kávy. Na stole stojí kytice tulipánů.

Ještě před rokem by v ní délka nadcházejícího dne vyvolávala paniku. Pustila by se do úklidu nebo praní, šla by si zaběhat nebo vyrazila do kina, zavolala by Judith, aby ji vzala s sebou ke koni. Hlavně aby se zaměstnala, ať už jakkoli. Jinak by se zjevili démoni a nedali jí pokoj.

* * *

Po rozvodu s Ludgerem si často kladla otázku, kdy přišel začátek konce. Kdy se jim to vymklo z rukou?

Zlomovým okamžikem byla smrt Johanny. Ale postupem času datovala selhání od jiných dřívějších událostí, šla pořád hlouběji do minulosti, až už žádné předtím nebylo.

Začalo to jednou slavností.

Paula s Judith šly náhodou kolem, když se otvíral bio obchod na jižním předměstí. Byly u jezera, opalovaly se nahé, vzájemně se mazaly krémem, lízaly zmrzlinu a přitahovaly pohledy. Spokojené samy se sebou i účinkem na

okolí se potom na kole vracely oborou a lužním lesem zpátky do města, které stále ještě svíralo lepivé horko.

Už z dálky viděly balonky, truhlíky plné květin a shluk lidí před obchodem. Měly chuť na něco studeného k pití, a tak se připojily.

Když vstoupily do obchodu, Ludger stál blízko dveří. Paula si ho všimla hned. On později tvrdil, že ji prý zahlédl koutkem oka a sledoval ji. Paula přišla v mechově zelených šatech bez ramínek a slamáku, zpod něhož se jí vlnily zrzavé kadeře.

Venku pálilo slunce, v ulicích se vznášel pach zplodin smíchaný s vůní lipových květů a každý závan větru tuto dusnou, nasládlou směsici vnášel do obchodu. Ludger byl v bílé lněné košili. Měl plavé vlasy a modré oči. Nebyl to zrovna Don Juan.

Krátce nato večírek opustili. Vedli vedle sebe kola a povídali si.

Ludger po ní neustále pokukoval, ale pohled jí opětovat nedokázal. Když mluvil déle, zastavil se.

Stejně jako Paula vyhledával cestu stínem.

Na břehu řeky se letmo dotkl její paže.

Políbila ho v parku na lavičce, za soumraku.

*

V prvních týdnech se vídali denně.

Setkávali se u dubu v Clařině parku. Paula, která dorazila vždy v předstihu, ho viděla na kole zatáčet na cestičku a už z dálky mu mávala. Každá schůzka začínala v mírných rozpacích, které se ovšem po prvním polibku rozplynuly.

Od stromu se vydávali na procházky parkem a přilehly čtvrtí. Paule se líbilo, jak naklání hlavu na stranu a při pohledu na ni září. Zamlouval se jí jeho hluboký

O LÁSCE VÁŽNĚ

hlas a klidná mluva. Nechávala se nakazit jeho akční naturou, ohromovaly ji znalosti o ekologických stavbách, soběstačnosti, fauně i flóře.

Ludger ji často navštěvoval v knihkupectví.

Někdy zahlédla nejdřív jeho hlavu, jak se vynořuje na jezdicích schodech do oddělení beletrie. Jindy ji překvapil, když zrovna třídila knihy nebo odesílala objednávky. To se pak jemně dotkl její ruky nebo paže, ona se k němu otočila a potají se radovala, že si snad kolegyně všimnou, jak dobře vypadá.

Společné noci trávili u něj. Jen jednou přenocoval u ní v bytě, který tehdy sdílela s Judith. Seděli ve třech u pizzy a červeného. Ludger stácel řeč od každého tématu ke svému oboru – ekologické stopě, kterou člověk zanechává, a tomu, jak ji snížit na minimum. Neustále Judith přerušoval, aby prohloubil informace, opravil nepřesné tvrzení.

Paula si všimla, že kamarádka pohupuje nohou a svírá ústa, a bylo jí to jasné.

Následujícího dne za ní Judith přišla do pokoje. S hromádkou odborných lékařských knih v rukou Paulu vysvětlila, že teď, krátce před závěrečnými zkouškami, potřebuje v bytě klid a bude lepší, když tam Ludger prozatím chodit nebude.

*

V noci leželi blízko u sebe.

Nepřetržitě se rukama či nohama dotýkali. Paula ho hladila po zádech, počítala přitom odbíjení zvonů na kostelní věži, a když do rána zbývalo ještě dost času, položila mu ruku do klína.

Neznepokojovala se tím, jak spolu spali, ani tím, že Ludger všemu, co dělali, říkal *to*. Líbí se ti to? Chceš to? Nepodivila se ani, že ucukl, když poprvé zkoumala jazykem místa jeho těla, o nichž se nemluví. Nakonec se podvolil. Ležel úplně bezhlesně, ruce zkřížené přes obličej.

Potom spolu mluvili otevřeně.

Ludger vyprávěl o smrti svých rodičů. Když říkal, že je na konci dopravní zácpy rozdrtil kamion, hlas mu zhrubl. Byli zrovna na cestě k němu. Několik dní předtím získal diplom architekta.

Paula ho políbila na rameno a krk a on jí složil hlavu na prsa.

*

Pár měsíců po seznámení ji Ludger poprosil, aby se zastavila u něj v kanceláři. Zněl rozrušeně, důvod jí ale prozradit nechtěl. Když se Paula objevila u Brinkman-
na & Krohna, bratři Brinkmannové se jako na povel otočili na pojízdných židlích a zakřenili se. Ludger sklonil hlavu, vzal Paulu za ruku a odvedl ji do zasedačky.

Na stole ležel půdorys bytu. Byl to loft se čtyřmetro-
vými stropy a rozlohou tři sta čtverečních metrů. Bez dechu jí vysvětlil, na jakých místech lze strukturovat podesty, kudy povedou schody na otevřenou galerii a proč může fungovat bydlení bez oddělených pokojů, dokonce i bez příček. Nechal se unést vlastním nadšením a nakonec jí jen tak mimochodem oznámil, že tam spolu budou bydlet.

Paula se nezmohla na slovo. Potřebovala chvílku, aby pochopila.

Došlo jí, jak často zmiňoval, že ho deprimuje kostel naproti jeho bytu. Ludger nechtěl mít denně na očích

O LÁSCE VÁŽNĚ

připomínku toho, jaké stavby z úcty k Bohu vystavěl dle jeho vlastních slov *člověk křesťanský*.

Tak co ty na to? ptal se. Těšíš se?

Další den jeli na kolech na prohlídku. Setkali se v parku u dubu. V čepici, šále a rukavicích jeli po čtvrti, kam se Paula zatoulala jen zřídkakdy a které Ludger předpokládal rychlý vzestup. Loft se nacházel v ulici s kočičími hlavami lemované stromy, otevírala se z něj vyhlídka na kanál a byl velký jako nádražní hala. V okolí nestály ani kostely, ani nic moc jiného. Před Paulou se tyčila neomítnutá hrubá stavba, uvnitř byla zima a ji ze všeho nejdřív napadlo, jak odtamtud co nejrychleji utéct.

Ludger rozložil na podlahu prázdné místnosti plán. Kráčel po hale, kontroloval zdivo a okna a nechal se unášet představami. A už Paula před očima jasně viděla kuchyňskou linku na dřevěné podestě, pod nohama ucítila podlahu z palubek, vyšla schody do ložnicové části, odkud se opřená o zábradlí galerie rozhlížela po celém prostoru.

*

Loučení s Judith bylo těžké.

Bydlely spolu pět let. Nikdo jí nebyl tak blízký. V dětství je jejich mámy postrkovaly vedle sebe v téměř identických kočárcích, chodily do stejných jeslí, stejné školky, stejné školy. Společně se účastnily biřmování, menstruaci dostaly ve stejný měsíc stejného roku a obě v osmnácti opustily Naumburg. Judith šla na medicínu do Lipska, Paula se učila knihkupkyní v Řeznu.

Během stěhování Judith postávala nezúčastněně v cestě. Mlčky ze všech stran poslouchala chvalozpěvy na

byt a s Paulou se rozloučila, ještě než stěhováci vynesli poslední krabici ze stěhovacího auta.

*

V prvních měsících soužití znal Ludger jen jediné téma – projekt renovace v centru města. Šlo o dům ze sedmnáctého století. Navzdory opravám se v něm držela vlhkost a plíseň. Původnímu architektovi zakázku odebrali. Nová cenová kalkulace mnohokrát převýšila navrhovanou horní hranici a Ludger vycítil příležitost. Napsal nepřekonatelnou nabídku. Byla tak výhodná, až vzbuzovala nedůvěru, a řešení znělo příliš dobře, než aby mohlo být realistické.

Autor metody, restaurátor Henning Großes Schmidt, temperování na principu šíření tepla úspěšně vyzkoušel v mnoha zámcích a muzeích. Ludger byl jeho žákem. Absolvoval řadu Großes Schmidtových seminářů.

Namísto tepelných těles se pod omítku vnějších zdí položily trubky a teplo rovnoměrně distribuované na všech úrovních ukončilo problém s vlhkostí i plísní. Klima v místnostech se zlepšilo, zlepšila se i kvalita vzduchu a spotřeba energie i náklady na údržbu byly nízké.

Role plánů rozkládal i při večeři a vysvětloval Paule, jak hluboko pod omítkou trubky povedou, z jakého budou materiálu, ve kterých budovách už se metoda úspěšně použila. Slovo *temperování* znělo z jeho úst téměř nábožně, zato plánování nadcházející svatby v něm totéž nadšení nevyvolalo ani jedinkrát.

Církevní obřad Ludger odmítal a Paula se podvolila. Měla dobrý pocit, že souhlasem dosáhla souznění. Z její

O LÁSCE VÁŽNĚ

strany také přišla většina svatebčanů. Ludger pozval bratry Brinkmannovy i s manželkami a tým, který jim předtím pomáhal se stěhováním. Z příbuzných mu nedorazil nikdo. Jeho kontakty se omezovaly na kolegy, zadavatele a řemeslníky.

Plánování pohoštění se ujala Paula, stejně jako výběru nápojů, vytvoření pozvánek a výzdoby bytu. Ludger chtěl rozhodovat jen o hudbě.

Proseděli spolu půlku noci. Ludger na deskách hledal nejlepší jazzové nahrávky, kouřil a někdy si tiše pobrukoval. Když Paula začala po druhé sklence vína spontánně tancovat, díval se na ni. S typickou rozpačitostí, kterou Paula už znala.

Pozoroval ji se skloněnou hlavou, rameny u uší a láhvi piva u úst. Sledoval každý její pohyb.

Když mu Paula padla do klína, odložil pivo, objal ji v pase a políbil. Hned nato ji od sebe odstrčil a vstal. Jeho tělo se napjalo, pohledem obkroužil místnost a nadšeně prohlásil, že i pro tenhle byt by bylo temperování tím nejlepším řešením.

Nikdo není takový, jakého si ho přejeme mít.

Paula doufala, že čas zacelí brázdu mezi přáním a skutečností.

* * *

Po snídani vyjde na balkon a shlíží do zahrady, dosud v noční košili. Je to pátý Paulin byt v tomhle městě. Konečně se cítí dobře.

Na společné zahradě, oddělené od sousedních dvorů vysokou kamennou zdí, kvetou krokusy a sněženky. Pod Paulou a Leni bydlí rodina se dvěma menšími dětmi, v mezaninu postarší manželský pár. Většinou

pokojně koexistují. Jen zahrada někdy působí rozepře. Touha staršího páru po pořádku naráží na neplánovanou, spontánní výsadbu rodiny z prostředního patra, jen výjimečně korunovanou úspěchem. Celkově k sobě ale chovají respekt a jednou do roka společně pořádají letní slavnost.

Paula pozvolna přechází z jednoho konce balkonu na druhý, balkon se táhne kolem všech tří pokojů, z každého vede vlastní vstup. Děšť pomalu ustává a od Wenzela zatím nepřišla odpověď. Možná je v ateliéru a pracuje, možná si její zprávu dosud nepřečetl, možná je na cestě za ní. O tom, že dorazí, Paula nepochybuje.

Přejíždí rukama po dřevěném zábradlí, uvědomuje si pohyb svých paží, dlaní, pak svůj dech a skutečnost, že se musí soustředit, aby cítila své tělo. Nevynucuje si pozornost bolestmi, nepohyblivostí či nadměrnou únavou. Už dávno přestala považovat zdánlivé samozřejmosti za samozřejmé.

Během manželství s Ludgerem obracela pohled do mlhavé budoucnosti, po Johannině smrti do příliš zřetelné minulosti. Zaslechne zvonek a běží ke dveřím.

Wenzel donese kradené květiny. Natrhal je v Rosentalu, Paula je později rozdělí do váziček po bytě.

Řídnoucí vlasy má nakrátko oholené. Wenzel je první muž, který se jí nesnaží formovat. První, který se někdy stará jen o její rozkoš. První, kterého nepředstaví rodičům.

Bere ho za ruku a vede do ložnice.

Když ji pomalu svléká, vyzývá ji, aby si lehla na břicho, konečky prstů jí hrubě přejíždí od zátylku po stehna a roztahuje je, vzpomene si Paula krátce na to, co v sobě skrývá. A pak mu vypráví o mužích. Vypráví mu, kam až

O LÁSCE VÁŽNĚ

zašla, jaké věci jim dovolila, jen aby pocítila jiný druh bolesti. Bolest, která by přehlušila smutek, který v ní běsnil jako démon utržený ze řetězu. V slzách vypráví, za co se styděla, co se jí líbilo, přestože se styděla, a jak jí podřízenost dovoľovala na pár hodin zapomenout na smrt dítěte. Když se odmlčí, Wenzel ji políbí, rty kopíruje cestu vytyčenou konečky prstů.

* * *

Ve svatební den je probudil hluk. Přes noc zůstalo okno dokořán. Dovnitř vletěl pták. Panicky se třepotal mezi lampami a nábytkem. Nalétal na okna a padal k zemi, znovu vzlétal a znovu mýjel cestu ven.

Paula vyskočila z postele. Otevřela všechna okna. Srdce jí pádilo jako splašené. Pokaždé, když pták narazil, sebou trhla. Ludger jí pomáhal. Společně ho naháněli po rozlehlém prostoru. Ale marně. Netrefil ven. Bylo ještě brzy. Ráno se probouzelo v červánkách. Ptáček odpočíval na zemi a oni se rozhodli vyčkat.

V posteli se k ní Ludger těsně přimkl. Objal ji a za-bořil jí hlavu do vlasů. Špičkami prstů ji hladil po břiše. Když jí tělem projel záchvěv, ustal. Krátce nato znovu usnul.

Paula naslouchala úderům křídel a krátkým, ostrým ptačím výkřikům, zatímco si prsty přejížděla mezi nohama. Opatrně se mu z objetí vymanila. Ležela na břiše a tiskla obličej do polštáře.

Když později zazvonil budík, vyletěla z postele. Okamžitě vstala a prohledala místnost. Pták byl pryč.

*

Ze svatební cesty strávené túrami po vogézských horách se Paula vrátila příjemně znavená. Putovali ze Sainte-Odile přes Col du Kreuzweg do Kaysersbergu a poté do chráněné krajinné oblasti na jihu, za naprosto proměnlivého počasí a – podle Pauly – za životu nebezpečných výstupů a sestupů. Někdy za sebou pochodovali celé hodiny beze slova, protože cesty byly úzké a mluvení příliš náročné. Pak zase kráčeli vedle sebe a malovali si společnou budoucnost.

Na dlouhých úsecích nepotkali živou duši. Svačili na sluncem prohřátých skalách, ve zříceninách hradů a ve starých válečných opevněních.

Sotva si sedli, vytáhl Ludger mapy. Vlastnil jich několik v různém měřítku a co chvíli Paule ukazoval, kde přesně se právě nacházejí. Svačili chléb, sýr a jablka a on jí vysvětloval trasu následujících hodin. Jeho nadšení z přesnosti turistických map, v nichž byla zakreslena i sebemenší pěšinka, neznalo hranic.

V penzionech, *Fermes Auberges*, nocovali ve vícelůžkovém pokoji s dalšími horaly. Jen první a poslední noc desetidenní cesty se ubytovali v hotelu s vlastní koupelnou a pohodlným dvojlůžkem a jen jednu noc se spolu milovali. Ludger měl ve zvyku se potom schoulit do klubíčka a skrýt hlavu Paule na prsou. Tak usínal nejraději. Když se Paula opatrně otočila, protože v téhle poloze nedokázala usnout, přitulil se k ní. Dokonce i v hlubokém spánku se přivinul okamžitě, když se jejich těla oddálila. Paula pak u hrany postele vstala a lehla si z druhé strany. Přesto měla to fyzické potvrzení jeho lásky ráda.

*

O LÁSCE VÁŽNĚ

První den po návratu Paulu kolegové oslovovali jejím novým jménem – Paula Krohnová. A když na ni Marion, s níž pracovala v oddělení beletrie, na konci dne zavola-la *Paulo, máš tady muže!*, s úsměvem se napřímila.

Byla to jedna z těch chvil, kterou si nezoškliví ani zpětně.

Ludger stál v džínách a lněné košili u stolu s novými tituly a mával na ni. Neuměla vysvětlit, proč pocítovala hrdost.

*

Opojení hormony se rozplynulo.

Mnoho večerů trávila Paula v bytě sama. Když otevřela okno k řece, valil se dovnitř hutný pach špinavé vody, když zavřela, rozprostřelo se nepřijemné ticho. Její hlas se v obrovském prostoru rozléhal. Neměli oddělené pokoje, jen kostku uprostřed, v níž byla umístěná koupelna.

Večer co večer čekala, až se Ludger vrátí. Temperace ho zaměstnávala víc než jiné projekty, takže často přicházel pozdě. Během hodin čekání vařila nebo četla, telefonovala, postávala u okna s vědomím, že veškerou činností jen překlenuje čekání. Napětí končilo teprve zašramocením klíče v zámku a Paula se ptala, jestli je to jen tím bytem nebo jeho prázdnotou.

Do bytu každou chvíli zalétávali ptáci. A ne všichni našli cestu ven. Jednoho dne seděl vedle jídelního stolu na podlaze holub se zlomeným křídlem. Pod oknem, kterým vletěl dovnitř, ležel mrtvý vrabčák.

Od té chvíle zůstávala okna zavřená.

*

V neděli pravidelně snídali v kavárně Telegraph.

Ludger četl deníky *Frankfurter Allgemeine* a *Neue Zürcher Zeitung*, Paula týdeníky *Spiegel* a *Zeit*.

Jezdili po cyklostezkách podél Sály a Muldy, navštěvovali výstavy, chodili do kina a dohadovali se nad výběrem filmu. Ludger dával přednost dokumentům, Paula biografiím umělců. Ludger jí vytýkal, že by ve skutečnosti nevydržela v životě Georga Trakla ani den, ani týden života Camille Claudelové. Paula mu zase vyčítala, že všechno bere moc vážně, nemá smysl pro humor, lehkost, a on namítal, že právě ta lehkost, ta bezstarostnost ničí svět.

Hádali se o věcech, o nichž by si nikdy nepomysleli, že se o nich lze hádat. Při jízdě na kole jezdil rychleji než ona. Neohlížel se na ni. Svištěl na kole přes semafor, na kterých právě blikla červená, a na druhé straně jel dál, zatímco Paula čekala na další zelenou. Určoval i trasu. Znal nejlepší cestu odkudkoli ve městě kamkoli. Paulin odpor byl zlomen nejpozději při pohledu do mapy, kterou nosil neustále u sebe.

Někdy naschvál zaostávala a vydala se vlastní cestou. Uvědomovala si, jak moc ho to rozčiluje, a věděla, že usmiřování se někdy přesune do postele.

Když Ludger zuřil, nedokázal udržet na uzdě fyzickou sílu. Sex byl pak odvážnější než jindy. A takové noci Paule dávaly naději. Jindy ležela vzhůru, odtahovala se z jeho objetí a nevěděla, co si se svou touhou počít.

*

Stěhování z loftu bylo první rozhodnutí, které si Paula prosadila.

Bydlet v loftu nebylo rozumné. Nájmy rostly a Ludger upadl do krize.